
Informe sobre toponímia menor en municipis valencians

Autor: Comissió Jurídica i d'Interpretació Reglamentària

Coordinator: Jesús Huguet

Aprovació: Ple de 27 d'abril de 2009

Introducció

La llei 4/1983, de 23 de novembre d'Ús i Ensenyament del Valencià en l'Art 15 manifesta: 1. Correspon al Consell de la Generalitat Valenciana, d'acord amb els procediments legals establerts, determinar els noms oficials dels municipis, territoris, nuclis de població, accidents geogràfics, vies de comunicació interurbanes i topònims de la Comunitat Valenciana. El nom de les vies urbanes serà determinat pels Ajuntaments corresponents./ 2. Les denominacions adoptades pel Consell, d'acord amb el que es disposa al número anterior, seran les legals a tots els efectes i es procedirà a la retolació pública acordada en la forma en que reglamentàriament es determine. Amb el respecte degut a les normes internacionals subscrietes per l'Estat en aquesta matèria.

La mateixa llei diu a l'Art. 27: El Consell de la Generalitat Valenciana, mitjançant disposicions reglamentàries, fomentarà l'ús del valencià en totes les activitats administratives dels òrgans dependents d'aquesta.

El Govern valencià en el Decret 74/1984, de 30 de juliol, assenyala el procediment per a l'alteració del nom dels municipis, esmentant l'Art. 34 de la Llei abans citada la qual indica que és el Govern valencià qui assumirà la direcció tècnica i coordinació del procés de modificació toponímica. Però ni eixe Decret ni el Decret 58/1992 que substitueix l'anterior senyalen cap normativa sobre la competència per a nominar espais, territoris, accidents geogràfics, etc... fora dels propis municipis i de les entitats locals d'àmbit inframunicipal (Art. 8, del Decret 58/1992).

En conseqüència, a tenor de les disposicions reglamentàries indicades i del que disposa l'Art. 3.2 de la Llei Orgànica 5/1982, d'1 de juliol, d'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana ("*.....Alteracions dels termes municipals i denominació oficial dels municipis i topònims*") és al Govern valencià a qui corresponen les competències per assenyalar la correcta utilització de topònims públics. Acció que ja protagonitza en el cas dels municipis i entitats locals menors, segons el procediment determinat en els decrets esmentats. I només en el cas de les vies públiques urbanes als ajuntaments corresponents.

Però, tot i remarcant la positiva actuació de determinats departaments en la retolació pública vial i/o d'altre tipus, no hi trobem normativa que deture o impedisca la proliferació de topònims estranys al territori i a la llengua pròpia de cada zona. La casuística d'alteracions alienes a la realitat social, lingüística i històrica és múltiple i variada, tant en la zona valencianoparlant com en la castellana. Només com exemple podríem citar que el *Plà de Cristòfol* (al terme municipal d'Alberic) ha esdevingut *Urbanización San Cristobal*; que la *Font de Gerro* (al de Paterna) s'ha convertit en *Polígono de la Fuente del Jarro*; que el riu *dels Ullals* (l'únic de curs absolutament en la comarca de la Ribera del Xúquer i que Cabanilles en la seua "Geografía del Reyno....." traduïa per "Río de los Ojos) o *Verd* apareix habitualment nominat com *Río Verde*.

Sens dubte eixes modificacions toponomàstiques no solament influïxen en una correcta transcripció del mot primitiu sinó en la pròpia consideració històrica i social que les denominacions tenen en les comunitats. Els noms, ben sovint, condicionen la percepció que tenim de les coses (siguen accidents geogràfics o esdeveniments pròxims), l'intent de modificar les muntanyoles de la Serra d'Espada dites *Las tetas* per una benpensant expressió, *Los pechos*, no solament agredix el sentit històric i la realitat lingüística popular de la zona sinó demostra una manca absoluta de sensibilitat per unes formes culturals sens dubte més arrelades a la societat pròxima que les importades per uns interessos, si més no, dubtosos.

Per tot això, donada la condició de màxima institució consultiva i assessora en matèria de cultura valenciana del Consell Valencià de Cultura, fem les següents propostes.

Conclusions

1. Que el Govern valencià, tot i les competències que li atorga l'Estatut d'Autonomia i la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, té l'obligació d'elaborar les disposicions legals pertinents per tal que no es bategen amb noms estranys a la realitat social, cultural, lingüística i territorial accidents geogràfics, vies de comunicació interurbanes, territoris, partides rurals, (en definitiva, els topònims públics que no són ni municipis, ni entitats locals menors, ni carrers).
2. Que s'assenyalen els procediments administratius per l'alteració d'aquells que actualment no respeten ni la història ni la llengua corresponent de l'indret. Sense perjudici dels drets adquirits o de la acceptació ja admesa socialment.
3. Que les institucions valencianes corresponents (Conselleria de Cultura, Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Vivenda, Acadèmia Valenciana de la Llengua, institucions contemplades en la Llei de Patrimoni Cultural Valencià com

assessores,.....) informen cada topònim. En eixe sentit el Consell Valencià de Cultura s'ofereix a dictaminar totes aquelles qüestions que se li plantegen.

4. Que els municipis en els que està integrat l'objecte toponímic informe igualment sobre la conveniència d'ús del nom.

5. Que es genere un inventari de la toponímia valenciana (tenint present les dos llengües oficials i el territori que a cadascuna de les quals els atorga la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià) per tal que servisca per a l'ús autonòmic però també per a la documentació o cartografia que puga realitzar-se més enllà de la Comunitat Valenciana.

6. Aquest informe es lliurarà a la Presidència de la Generalitat Valenciana; a la Presidència de les Corts Valencianes; a cadascun dels grups parlamentaris de les Corts Valencianes; a la Conselleria de Cultura; a la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Vivenda; a la Conselleria de Governació; a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies, a les Diputacions Provincial d'Alacant, Castelló i València i al Delegat del Govern.